

Evaluační zpráva lokality Bruntál

Demografické informační centrum, o.s.

Praha, září 2012

Evaluace byla zpracována v rámci projektu „Evaluace v lokálních partnerstvích v lokalitách z roku 2010“ pro Úřad vlády České republiky, Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura).

Demografické informační centrum, o.s., 2012

Obsah

1. Úvod	3
2. Zadání a cíle evaluace	4
3. Metody a postupy, sběr dat.....	5
4. Relevance výběru obce ke spolupráci	7
5. Zhodnocení standardních metod Agentury	8
5.1. Situační analýza.....	8
5.2. Obsazení a četnost setkání Lokálního partnerství Bruntál	9
5.2.1. Lokální partnerství.....	9
5.2.2. Pracovní skupiny	10
5.2.3. Chronologie Lokálního partnerství.....	10
5.3. Strategický plán.....	12
5.3.1. Proces strategického plánování	12
5.3.2. Strategický plán – obsahové zaměření	12
5.3.3. Celkové zhodnocení procesu strategického plánování a jeho naplňování.....	19
5.4. Exit strategie.....	19
5.5. Lokální konzultant.....	20
5.6. Tematické analýzy.....	21
6. Zhodnocení spolupráce s partnery	22
7. Analýza dopadů projektových aktivit projektů, na kterých se Agentura podílela.....	24
8. Zhodnocení činnosti institucí v obci v oblasti sociální integrace a jejich vliv na účinnost působení Agentury v místě	25
9. Vyhodnocení vlivu působení Agentury na klíčová rozhodnutí a přístupy vedení obce v oblasti sociálních (integračních) politik	27
10. Změna kvality života v lokalitě a v obci	28
11. Hodnocení působení ASZ v lokalitě a dosavadní spolupráce s Agenturou z pohledu členů lokálního partnerství.....	30
12. Případová studie – Komplexní řešení problematiky SP jevů	31
13. Závěry a doporučení.....	34

1. Úvod

Tato zpráva předkládá výsledky *evaluační analýzy lokality Bruntál*, zpracované v rámci projektu *Evaluace v lokálních partnerstvích v lokalitách z roku 2010*. Zadavatelem evaluace je Úřad vlády České republiky, Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura). Projekt realizovalo občanské sdružení Demografické informační centrum (DIC) v období květen – srpen 2012.

Předkládaná evaluační zpráva představuje pouze dílčí koncept evaluace dané lokality. Kromě této, především popisné zprávy, kde jsou do detailů popsány jednotlivé procesy a reflexe těchto procesů ze strany relevantních aktérů, jsou představeny hlavní analytické závěry v souhrnné zprávě, kde jsou zohledněna dosažená zjištění ze všech 17 lokalit, kde byly evaluace naší organizací realizovány. Souhrnná zpráva tak představuje v pravém smyslu syntézu analytických přístupů.

V rámci předkládané zprávy jsme se tak zaměřili, prostřednictvím kombinace různých výzkumných metod, na ucelený popis působení Agentury v dané lokalitě od procesu výběru, přes uplatnění jednotlivých metod definovaných v rámci intervenčního cyklu Agentury pro sociální začleňování (ASZ) až po vyhodnocení dosavadních výsledků působení ASZ.

Sběr dat a evaluace jednotlivých lokalit byly vypracovávány v polovině roku 2012, v evaluační zprávě je tak reflektována spolupráce ASZ s lokalitou do června roku 2012. Projekty a další aktivity, které byly započaty nebo realizovány po tomto období, již nejsou ve zprávě z pochopitelných důvodů začleněny.

2. Zadání a cíle evaluace

K optimálnímu naplnění zadání by bylo potřeba provést evaluační studii za podstatně delší časové období, nicméně v rámci možností se podařilo zadání splnit s tím, že jsme se podrobně zaměřili na působení Agentury pro sociální začleňování (ASZ) od založení lokálního partnerství, proces strategického plánování, projektového poradenství, až po realizaci projektů a jejich dopad, a zhodnotí relevanci, efektivnost, užitečnost a udržitelnost dopadů působení ASZ. V rámci evaluace jsme se zaměřili na komplexní řešení problematiky sociálně patologických jevů, které bylo podrobněji rozpracováno v rámci případové studie. Toto téma bylo zároveň odsouhlaseno ze strany ASZ na kontrolním dni. Dále jsme se zaměřili na klíčová rozhodnutí vedení obce a orgánů veřejné správy v oblasti sociální integrace v období 2010 – 2012.

Základními cíli evaluace přitom bylo:

- a) otestovat efektivnost metod práce Agentury a zavádění jednotlivých opatření a poskytnout podklady pro případnou změnu a přizpůsobení metod a procesů Agentury na celkové i lokální úrovni,
- b) změřit adekvátnost sociálních (integračních) politik v obci a zjistit, zda partneři Agentury (především obec, jakožto hlavní partner Agentury, ale i další orgány veřejné správy a nevládní neziskové organizace) adekvátně reagovali na aktivitu Agentury a vhodně spolupracovali v procesu sociálního začleňování.

Dílčí výsledky jsou předkládány v rámci této evaluační zprávy. Avšak některé oblasti především cíle a) budou podrobněji evaluovány v souhrnné evaluační zprávě, která se zaměří na srovnání efektivity metod ASZ mezi jednotlivými lokalitami, včetně referenčních lokalit, kde ASZ nepůsobí.

Naplnění cíle a) v předkládané dílčí evaluační zprávě je podrobně popsáno v rámci kapitol 5, 7, 8, 10 a 11 evaluační zprávy, kde jsou detailně rozpracovány jednotlivé metody, fáze intervenčního cyklu. Hodnocení je přitom do značné míry subjektivní, postaveno na základě výpovědí klíčových aktérů, existujících dokumentů a případných výstupů aktivit naplánovaných ve strategickém plánu.

Naplnění cíle b) je pak popsáno podrobněji v kapitolách 6, 9 a 12 evaluační zprávy, avšak částečně je tento cíl evaluace rozpracováván i v dalších kapitolách předkládané zprávy.

3. Metody a postupy, sběr dat

Předkládaná zpráva tvoří společně se závěrečnou, souhrnnou zprávou ucelený evaluační systém. V následující zprávě tak přinášíme především popis působení ASZ v lokalitě s hodnocením postaveným na výpovědích klíčových aktérů a zohlednění informací z dalších písemných zdrojů. Jedná se především o koncept formativní evaluace, kdy jsou vyhodnocovány dosavadní postupy a výsledky s cílem optimalizovat působení ASZ v dalším období. Vzhledem ke skutečnosti, že v lokalitách, kde se působí již od roku 2010, byly realizovány již podstatné fáze stanoveného intervenčního cyklu, byl částečně použit také koncept sumativní evaluace s cílem vyhodnocení efektivity působení ASZ.

Evaluační zpráva za danou lokalitu, ve které působí Agentura pro sociální začleňování, je založena na následujících metodických postupech a datových zdrojích:

a) Analýza relevantních dokumentů

Analýza dokumentů je využita ke zmapování aktivit započatých po vstupu ASZ do lokality. Byly analyzovány všechny dostupné dokumenty poskytnuté zadavatelem evaluace, především zápisy lokálního partnerství a pracovních skupin, výstupy lokálního partnerství a pracovních skupin (např. SWOT analýza), strategické dokumenty (s důrazem na strategický plán lokálního partnerství, ale také ostatní dostupné strategické dokumenty, které byly dostupné), výstupy jednání rady města, zastupitelstva, situační analýza, tiskové zprávy apod.

Tato analýza představuje základní pilíř evaluace, protože většina opatření nemůže mít relevantní dopad na statistická data vypovídající o kvalitě života. Řada opatření je stále v procesu či teprve na jeho počátku a právě fungování celého procesu, jeho dynamika, komplexnost zapojení stakeholderů apod. představuje měřitelnou efektivitu působení ASZ.

b) Hlubkové rozhovory

První rovinou kvalitativního výzkumu bylo expertní šetření, kdy byly formou polostrukturovaných rozhovorů osloveni **vybraní členové lokálního partnerství** (zástupci obce, organizací působících v obci i klíčoví poskytovatelé sociálních služeb). Měřítkem relevance výběru dotázaných přitom byla oblast jejich působení a zároveň účast / aktivita v rámci lokálního partnerství. Následná analýza tedy vychází z hodnocení významných aktérů a jejich interpretace působení Agentury v místě, které osobně dobře znají a v němž je soustředěna jejich profesní činnost.

Hlubkové rozhovory byly provedeny s 8 respondenty z řad kompetentních činitelů v rámci 7 realizovaných rozhovorů, další rozhovor byl proveden s dvěma preventistkami kriminality. Tento rozhovor byl ale kratší, zaměřený spíše na konkrétní problémy v oblasti bezpečí a kriminality. Samostatný rozhovor byl veden s lokálním konzultantem působícím v obci.

Druhou rovinou byly rozhovory s **představiteli cílových skupin opatření (tj. s osobami sociálně znevýhodněnými)**. Cílem těchto rozhovorů bylo zhodnocení relevance realizovaných a zamýšlených opatření vzhledem k deklarovaným potřebám, ale také to, zda jsou pozorovány nějaké posuny v oblasti sociální integrace v dané obci.

V Bruntále bylo provedeno 5 hloubkových rozhovorů s 6 respondenty.

4. Relevance výběru obce ke spolupráci

Město Bruntál dosáhlo v první fázi hodnocení v rámci přijímacího procesu druhého nejvyššího počtu bodů, celkem 25, přičemž „vítězná“ Bílina dosáhla pouze o 0,7 bodu více. Z toho je patrné, že zahájení spolupráce města Bruntál a Agentury mělo při hodnocení významnou podporu. Z hlediska socioekonomického statusu, míry problémovosti a dalších hledisek lze říci, že Bruntál byl vhodný kandidát na spolupráci s Agenturou, jedinou otázkou tak zůstává relevance očekávání a původ motivace ze strany města spolupracovat s Agenturou.

Ve výpovědích některých respondentů je možné pozorovat rozpor ohledně původního iniciátora spolupráce, kdy je zmiňováno samotné město a nezisková organizace Liga, o.s. Dle většiny respondentů i dle lokálního konzultanta je však možné říci, že hlavním iniciátorem spolupráce města Bruntál s Agenturou je právě nezisková organizace Liga, o.s., s jejími tehdejšími představiteli Balážem a Juřenovou. Tehdejší politická reprezentace však byla spolupráci také nakloněna a hlavním podporovatelem z řad vedení města byl místostarosta pro sociální věci Mores.

Z výše uvedeného lze říci, že město Bruntál mělo všechny předpoklady k tomu být úspěšně spolupracujícím městem s Agenturou. Političtí představitelé města spolupráci podporovali s vědomím možností a limit samotné Agentury, ve městě působí minimálně jedna silná nezisková organizace. O otevřenosti města vypovídá také skutečnost, že se v Bruntále podařilo vytvořit fungující komunitní plán.

Jedinou významnější komplikací pro úspěšnou spolupráci byla rivalita mezi některými silnými neziskovými organizacemi za participace sociálního odboru, nicméně právě tento hendikep si vytkl lokální konzultant jako jednu z hlavních priorit sestavovaného lokálního partnerství, tedy zapojení všech relevantních institucí a vytvořit atmosféru spolupráce na rozvoji prointegračních politik ve městě.

Shrnutí

- město Bruntál dosáhlo v procesu hodnocení relevance ke spolupráci ze strany Agentury jeden z nejvyšších počtů bodů
- hlavním iniciátorem přihlášení se města ke spolupráci s Agenturou bylo občanské sdružení Liga
- politická reprezentace v čele s místostarostou Moresem spolupráci s Agenturou aktivně podporovala
- motivace Ligy i vedení města spolupracovat s Agenturou byla „upřímná“ s vědomím omezených možností Agentury a naopak povinností samotného města
- očekávání obou aktérů byla do značné míry relevantní, byť byla hlavně zaměřena na přínos prostřednictvím projektů
- ve městě existovaly a doposud přetrvávají jisté antagonismy mezi některými neziskovými organizacemi

5. Zhodnocení standardních metod Agentury

5.1. Situační analýza

Situační analýza vypracovaná externím subjektem (Navreme Boheme, s.r.o.) nebyla ASZ akceptována z důvodu nevyhovující kvality. Nicméně jeden respondent, který patří mezi stabilní účastníky lokálních partnerství i pracovních skupin, vyjádřil názor, že situační analýza byla dobrá a pro potřeby lokálního partnerství plně dostačující, s tím, že se mu nelíbilo, že o odmítnutí celé situační analýzy bylo rozhodnuto v Praze a že tato analýza nebyla poskytnuta členům lokálního partnerství.

Situační analýza byla prezentována Jakubem Štogrem a Ivetou Millerovou, pracovníky realizující organizace, na lokálním partnerství dne 24.3.2011, což bylo více než tři čtvrtě roku po zahájení lokálního partnerství. První lokální partnerství se totiž sešlo 14.6.2010. Situační analýza tak byla prezentována na stejném lokálním partnerství, jako byl prezentován strategický plán a práce v jednotlivých pracovních skupinách. V diskusi po prezentaci situační analýzy, dle zápisu lokálního partnerství, zazněly námitky týkající se nedostatečného kvantitativního vyjádření některých základních ukazatelů, což potvrdil i lokální konzultant, který se vyjádřil k analýze tak, že byla věcně nedostatečná a prakticky nepoužitelná. Účastníci z řad členských organizací lokálního partnerství vyjádřili zájem o poskytnutí situační analýzy, což jim bylo zástupcem Agentury přislíbeno s odkazem na termín duben 2011. Analýza však poskytnuta nebyla, což kritizoval výše zmíněný respondent v rámci realizovaných rozhovorů.

Skutečnost, že Agentura situační analýzu neakceptovala, vedla k tomu, že v rámci lokálního partnerství, respektive v rámci strategického plánování musel být jistý čas věnován suplování situační analýzy. Nicméně výsledek zveřejněný ve strategickém plánu se jeví jako dostačující pro účely strategického plánování.

I samotné naplánování situační analýzy bylo hodnoceno lokálním konzultantem kriticky, protože za těchto podmínek situační analýza ani nemohla plnit očekávání, kterým je rozkrýví situace v lokalitě, primárně pro potřeby nastupujícího lokálního konzultanta. Při dotazu na optimální načasování realizace situační analýzy lokální konzultant uvedl dvě možnosti:

a) Realizace SA před vstupem lokálního konzultanta do lokality – výhoda by byla v tom, že by lokální konzultant při rozhovorech s potenciálními partnery měl základní představu o terénu. Zároveň by bylo důležité, že má k dispozici vyváženější informace než tomu bývá v případě rozkrývání ze strany jedné významnější instituce.

b) Realizace během prvních několika měsíců - s tím, že by měl lokální konzultant přímou možnost ovlivňovat konkrétní tématická zadání ve vztahu k realizátorovi. Situační analýza by tak představovala ucelený souhrn ohniskových analýz.

5.2. Obsazení a četnost setkání Lokálního partnerství Bruntál

5.2.1. Lokální partnerství

Lokální partnerství Bruntál bylo ustaveno 14.6. 2010. Postupně bylo do lokálního partnerství zapojeno celkem více než 27 partnerů z řad institucí, kdy jednotlivé odbory při městském úřadu byly zastoupeny samostatně, včetně místostarosty, jakožto zástupce politického vedení města. Do partnerství bylo nakonec zapojeno 9 neziskových organizací, všechny obecné základní školy, základní škola praktická a další instituce z oblasti vzdělávací politiky. Během dvou let se na činnosti lokálního partnerství podílelo více než 55 lidí, přičemž většina dlouhodobě.

Při ustavování lokálního partnerství existovaly zpočátku zhruba 3 základní koncepty, na co se má Agentura zaměřit. Za jedním konceptem stála Liga, která měla hlavně zájem na posilování kapacit NNO v Bruntále, za dalším konceptem stál tehdejší vedoucí sociálního odboru, který usiloval o nový koncept školské vzdělávací koncepce, a za třetím konceptem stál vedoucí Pedagogicko – psychologické poradny, který měl zájem na systematictější komunikaci s řediteli jednotlivých základních škol.

Očekávání ostatních partnerů byla různorodá, ale většinou se jednalo primárně o jistou formu „zvědavosti“. Přičemž bylo v řadě případů poměrně komplikované budoucí partnery přesvědčit, že zapojením do lokálního partnerství se může samotná organizace podílet na ovlivňování celé řady procesů, které by měly v Bruntále v návaznosti na působení Agentury nastat.

Další motivací účastnit se lokálního partnerství byla obava, aby se proti danému partnerovi na partnerství „nekuly pikle“. Dále se někteří partneři zapojili primárně s cílem moci ovlivnit politiku města v konkrétních oblastech, apod. Některé instituce byly k účasti na partnerství naopak takřkajíc přemluveny.

Lokální partnerství Bruntálu se účastnili tyto členové a jejich zástupci:

MÚ-místostarosta	Úřad práce	AGIL o.s.
Soukup, zastupitel	Silajka, podnikatel	DROM
MÚ-odbor tajemníka	CPIV	Elpis
MÚ-OSPOD	Středisko výchovné péče	FOD
MÚ-OSV	ZŠ MOG	Help-in
MÚ-odbor školství	ZŠ Okružní	Juventus
MP Bruntál	ZŠ Rýmařovská	LIGA o.s.
HSMB	ZŠ Jesenická	Open House
PČR	SOŠ	Slezská diakonie

Lokální partnerství se sešlo během léta 2010 dvakrát a na druhém jednání již vznikly pracovní skupiny, do kterých byli účastníci rozděleni. Další půlrok probíhala práce primárně v rámci těchto ustavených pracovních skupin.

5.2.2. Pracovní skupiny

Pro práci na strategickém plánu byly vytvořeny čtyři *pracovní skupiny*, které tématicky pokrývaly hlavní oblasti soustředěné na řešení problematiky sociálního vyloučení:

- Bydlení (10 institucí)
- Bezpečnost a prevence sociálně patologických jevů (8 institucí) – z této pracovní skupiny se v jisté fázi plánování vyčlenila úzce zaměřená pracovní skupina Sociální prevence
- Vzdělávání a péče o mládež (16 institucí)
- Zaměstnanost a dávkové systémy (10 institucí)

Nejpočetněji zastoupena byla pracovní skupina Vzdělávání a péče o mládež, a to co do počtu institucí i účastníků. Celkem bylo do práce v této pracovní skupině zapojeno 16 institucí, což je dvojnásobek oproti nejméně zastoupené pracovní skupině, kterou je Bezpečnost a SP jevy.

Institucionální zastoupení v pracovních skupinách přitom přirozeně odpovídalo tématu, kterým se pracovní skupina zabývala, s tím, že některé instituce byly zastoupeny ve všech pracovních skupinách.

5.2.3. Chronologie Lokálního partnerství

Chronologie lokálního partnerství je charakteristická poměrně rychlým startem působení lokálního konzultanta v lokalitě. Nejintenzivnější byla činnost lokálního partnerství během prvního půlroku. Přesně po roce od prvního lokálního partnerství, které proběhlo 14.6. 2010, schválilo zastupitelstvo na svém zasedání dne 14.6.2011 strategický plán. Ten byl přitom již čtvrt roku odsouhlasený v rámci lokálního partnerství.

Pracovní skupiny se začaly scházet na konci září 2010 a do konce listopadu již byla většina agend spojených se strategickým plánem hotova. Nejintenzivněji se přitom pracovní skupiny scházely v říjnu 2010. Již na třetím lokálním partnerství, které proběhlo 4. listopadu, byly prezentovány priority za jednotlivé tématické oblasti. Ve výsledném strategickém plánu se přitom naprostá většina těchto priorit objevila.

Pracovní skupiny se sešly minimálně 4krát, což je případ pracovní skupiny zaměstnání a dávkových systémů, naopak nejčastěji se sešla pracovní skupina bezpečnost a sociálně patologické jevy, která se sešla 7krát v původní sestavě a následně ještě dvakrát v modifikované sestavě se zaměřením na sociální prevenci. Četnosti scházení pak neodpovídá počet priorit dle jednotlivých oblastí. Zatímco pracovní skupina zaměstnanost vygenerovala 4 priority, pracovní skupina bezpečnost pouze 2 priority, ale samotný počet priorit ještě neodráží význam a obsah samotných priorit.

Slabým místem při analýze obsahu jednání lokálních partnerství a pracovních skupin byly některé chybějící zápisy a v některých případech i značná stručnost zápisu. Zápis, ani přesný termín jednání není k dispozici z druhého setkání lokálního partnerství, které proběhlo někdy v srpnu. Dále zápis chybí ještě z pátého lokálního partnerství, které se zabývalo reflexí strategického plánu a samotným fungováním lokálního partnerství.

Tabulka: Harmonogram lokálního partnerství

14.6.10	1. jednání lokálního partnerství – představena Agentura, odsouhlasen řád jednání a domluven harmonogram			
Srpen 11	2. jednání lokálního partnerství (<i>není dostupný zápis</i>) – představeno strategického plánování, ustavení čtyř tématických pracovních skupin (<i>PS Bezpečí a SP jevy, PS Zaměstnanost a dávkové systémy, PS Bydlení, PS Vzdělávání a péče o mládež</i>)			
Pracovní skupina	Bezpečnost a SP jevy	Zaměstnanost a dávkové systémy	Bydlení	Vzdělávání a péče o mládež
garant	<i>Navrátil (ASZ)</i>	<i>Juřenová (Liga)</i>	<i>Baláž (MěÚ)</i>	<i>Zaoral (ZŠ Okružní)</i>
09/2010	22.9. (9)	23.9. (9)	23.9. (10)	22.9. (15)
10/2010	6.10. (7) 13.10. (8)	7.10. (8) 21.10. (7)	7.10. (9) 14.10. (5) 21.10. (7)	6.10. (12) 20.10. (9)
4.11.10	3. jednání lokálního partnerství – finální teze priorit: 1) Bezpečnost a sociálně-patologické jevy <i>Priorita 1 – mládež – zapojení mládeže do oblasti prevence</i> <i>Priorita 2 – dospělí – standardizace a zefektivnění represivních opatření</i> 2) Bydlení <i>Priorita 1 – zlepšení stavu veřejného prostranství</i> <i>Priorita 2 – vytvoření systému prostupného bydlení</i> <i>Priorita 3 – demografická stabilizace (ve výsledném SP není obsažen)</i> 3) Vzdělávání a péče o mládež <i>Priorita 1 – zapojení rodin do vzdělávání dětí při plnění rodičovských povinností</i> <i>Priorita 2 – zapojení znevýhodněných žáků do koncepce vzdělávání</i> 4) Zaměstnanost a dávkové systémy <i>Priorita 1 – podpora vzniku sociálních firem (P1 a P2 sloučeny ve výsledném SP)</i> <i>Priorita 2 – posílení možností praktického vzdělávání nekvalifikovaných lidí</i> <i>Priorita 3 – posilování finanční gramotnosti</i> <i>Priorita 4 – systém prostupného zaměstnávání</i>			
11/2010	24.11. (9)	25.11. (7)	25.11. (6)	24.11. (9)
12/2010	x	x	x	x
01/2011	19.1. (8)	x	x	26.1. (10)
02/2011	2.2. (9) 9.2. (4)	x	x	x
24.3.11	4. jednání lokálního partnerství – podrobná prezentace strategického plánu a situační analýzy			
14.6.11	Schválen Strategický plán zastupitelstvem (č. usnesení 260/52/2011)			
13.10.11	Pracovní skupina			
19.10.11	Pracovní skupina			
19.10.11	5. jednání lokálního partnerství (<i>není dostupný zápis</i>) - Bilanční jednání lokálního partnerství, kde bylo shrnuto, co se zatím stalo. Proběhla revize plánu jednotlivých projektů dle rozhodnutí zastupitelstva, což bylo do značné míry ovlivněno zkušenostmi s přípravou projektu IOP. Obecně proběhla první hlubší revize strategického plánu jako takového.			

5.3. Strategický plán

5.3.1. Proces strategického plánování

Práce na strategickém plánu byla zahájena na 2. jednání lokálního partnerství v průběhu srpna, kde byla vytvořena SWOT analýza města Bruntál. Partneri definovali silné a slabé stránky v oblasti sociálního začleňování, rizika a příležitosti města. Priority byly prezentovány na jednání lokálního partnerství dne 4.11.2010 a na dalším jednání lokálního partnerství již byl strategický plán prezentován všem partnerům zapojeným do spolupráce. Následně byl strategický plán schválen na jednání zastupitelstva dne 14.6.2011 s číslem usnesení: 260/52/2011.

Do strategického plánování se zapojili všichni partneři sdružení v rámci lokálního partnerství. Bližší práce v rámci pracovních skupin je popsána v předešlých kapitolách.

5.3.2. Strategický plán – obsahové zaměření

Tematicky strategický plán obsahuje všechny klíčové oblasti intervence, které byly partnery identifikovány v rámci SWOT analýz. Při konkretizaci a především v procesu schvalování strategického plánu z něj nevypadla žádná z oblastí, na které se lokální partnerství rozhodlo zaměřit. Celkem bylo v rámci prací pracovních skupin identifikováno 12 priorit, přičemž podrobně, na úrovni cílů, bylo rozpracováno pouze 9 priorit. Těchto 9 priorit je podrobněji rozvedeno v tabulce níže, kdy jsou u každé priority uvedeny střednědobé cíle a krátkodobé cíle. Na úrovni střednědobého cíle je v pravém sloupečku vyhodnoceno, v jaké fázi se momentálně naplňování daného cíle nachází. Legenda hodnot je přitom uvedena pod nadpisem tabulky a také na samém závěru tabulky. V případě, že to je relevantní, jsou na konci každé priority uvedeny komentáře buďto obecného charakteru či adresného charakteru směrem ke konkrétnímu cíli.

Tabulka: Priority a cíle ve 4 hlavních oblastech dle strategického plánu LP Bruntál

Oblasti intervence:	Bezpečnost a SP jevy	Zaměstnanost a dávkové systémy	Bydlení	Vzdělávání a péče o mládež
Počet priorit	2	3	2	2
počet střednědobých cílů	6	5	6	3
počet krátkodobých cílů (KC)	17	15	18	9

Tabulka: Cíle strategického plánu a jejich naplňování v období do června 2012

Legenda: 1 - splněn, 2 - v realizaci, 3 – neúspěšná realizace, 4 – zatím se na cíli nepracuje

Oblast: Bezpečnost a SP jevy

1.	P1: Zapojení sociálně znevýhodněné mládeže do programů prev.	
1.1.	SC1: Vytvoření jednotného portfolia primární prevence a prosazení základního programu prevence pro všechny	1,2
1.1.1.	KC1: Prosazení preventivních programu v koncepcích škol	
1.1.2.	KC2: Realizace a vyhodnocování programu	
1.1.3.	KC3: Realizace a vyhodnocování programu	
1.2.	SC2: Zajištění prostor pro poskytování sociálních služeb	2
1.2.1.	KC1: Stavební povolení investičních akcí HaK Fügnerova, budova Open House, demolice a vytvoření hřiště	
1.2.2.	KC2: Realizace investičních akcí a zahájení provozu	
1.2.3.	KC3: Provoz a vyhodnocování výsledků sociálních služeb	
1.3.	SC3: Rozvinutí programů sociální prevence v lokalitách	2
1.3.1.	KC1: Schválení individuálního projektu obecního	
1.3.2.	KC2: Vyhodnocení prvního roku individuálního projektu	
1.3.3.	KC3: Vyhodnocení a nastavení pravidel pro další fungování zavedených služeb	
1.4.	SC4: Vytvoření K-centra	3
1.4.1.	KC1: Podání projektové žádosti k projektu K-centrum	
1.4.2.	KC2: Evaluace po prvním roce činnosti	
1.4.3.	KC3: Vyhodnocení činnosti a zajištění rozvoje v dalším období	

Komentář k 1.: Ukázalo se, že je potřeba delší čas než se původně při koncepci plánu předpokládalo. Nejprve vznikly 3 různé projektové záměry v rámci IOP na 3 budovy, což bylo nakonec zamítnuto ze strany zastupitelstva, které v průběhu příprav měnilo postoje.

Komentář k 1.1.: V souladu s plánem byl sepsán a implementován do škol program primární prevence, dále jsou vyvíjeny aktivity zaměřené na problematiku záškoláctví. Například byla rozeslána nová metodická příručka společnosti Člověk v tísni, která vyšla v červnu 2012, dále je plánováno školení pro výchovné poradce a metodiky prevence, které povede autor výše zmíněné metodické příručky. Školení proběhne v říjnu. Celá aktivita by měla být završena implementací transparentních pravidel řešících záškoláctví do školních řádů všech základních škol zřizovaných městem.

Komentář k 1.4.: Původní cíl byl nahrazen z důvodů perspektivy financování terénním programem pro uživatele.

Jeden 2.	P2: Standardizace a zefektivnění represivních opatření směřujících k omezení sociálně patologických jevů a drobné kriminality	
2.1.	SC1: Obnovení a rozvoj činnosti pracovní skupiny pro sociálně vyloučenou lokalitu	1
2.1.1.	KC1: Obnovení pracovní skupiny, vyjasnění jejich kompetencí	
2.1.2.	KC2: Evaluace a rozvoj činnosti pracovní skupiny	
2.1.3.	KC3: Zajištění udržitelnosti činnosti v dalším období	
2.2.	SC2: Vytvoření kamerového systému v lokalitě	1
2.2.1.	KC1: Instalace a zprovoznění zařízení	
2.2.2.	KC2: Evaluace jeho funkčnosti	

Komentář k 2.1.: Cíl byl splněn, ale dle informací od lokálního konzultanta vyžaduje tato pracovní skupina další prohloubení přístupu a způsobu práce tak, aby v dostatečné míře naplnila původní záměr popsany v definici střednědobého cíle.

Oblast: Vzdělávání a péče o mládež

3.	P3: Větší zapojení rodin do vzdělávání dětí v kontextu plnění rodičovských povinností	
3.1.	SC1: Systém prevence záškoláctví	2
3.1.1.	KC1: Propojení kapacit (NNO, ZŠ, OSPOD), sjednocení informačního systému	
3.1.2.	KC2: Monitoring, úprava koncepce v souladu s praxí	
3.1.3.	KC3: Fungování koncepce ve školách	

Komentář k 3.1.: blíže popsáno v komentáři k cíli 1.1 výše. Cílem je implementace jednotných a transparentních pravidel řešících záškoláctví do školských řádů základních škol.

4.	P4: Zapojení žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí do koncepce vzdělávání v prostředí bruntálských škol	
4.1.	SC1: Vytvoření přípravné třídy	2
4.1.1.	KC1: Vytvoření přípravné třídy	
4.1.2.	KC2: Její uvedení do praxe	
4.1.3.	KC3: Vyhodnocení jeho funkčnosti a další rozvoj	
4.2.	SC2: Vytvoření poradenského a podpůrného centra pro žáky ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí	4
4.2.1.	KC1: Podání projektu do operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost	
4.2.2.	KC2: Zahájení projektu	
4.2.3.	KC3: Evaluace a udržitelnost projektových aktivit	

Komentář ke 4.1.: Původním záměrem vytvoření přípravného ročníku byla snaha nastavit podpůrný systém pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Dosavadní proces – nepodařilo se zapojit základní školu, aby 0. ročník realizovala už od školního roku 2011/2012. Test funkčnosti přípravného ročníku proběhl v roce 2011/2012 na náklady ZŠ Jesenická. Jednalo se o přípravný kurz, který trval měsíc a měl všechny parametry přípravného ročníku. Jako výstup z aktivity vznikl shrnující dokument distribuovaný na CD. Výsledky se budou nyní vyhodnocovat a uvidí se, jak pokračovat v naplňování původního záměru.

Komentář ke 4.2.: Poradenské centrum bude realizováno v návaznosti na výslednou podobu konstituce přípravného ročníku definovaného v cíli 4.1.

Komentář obecně: Zároveň proběhla výměna všech ředitelů ZŠ v Bruntále (skončila funkční období). Většina ředitelů byla vyměněna. Rozkolísalo to vzdělávací politiku v Bruntále.

Oblast: Zaměstnanost a dávkové systémy

5.	P5: Podpora zaměstnavatelů znevýhodněných skupin obyvatel	
5.1.	SC1: Osamostatnění a posílení kapacit malých technických služeb	1
5.1.1.	KC1: Schválený projekt sociální ekonomiky pro Malé tech. sl.	
5.1.2.	KC2: Tvorba a udržení trvalých pracovních míst	
5.1.3.	KC3: Diverzifikace zakázek a rozvoj firmy	
5.2.	SC2: Rozšíření počtu subjektů zaměstnávajících osoby ze sociálně vyloučené lokality	2
5.2.1.	KC1: Vznik sociální firmy, motivace zaměstnavatelů k tvorbě pracovních míst	
5.2.2.	KC2: Vytvoření nových pracovních míst pro obyvatele ze SVL	
5.2.3.	KC3: Udržení pracovních míst	
5.3.	SC3: Tvorba podnikatelských záměrů pro velké zaměstnavatele	?
5.3.1.	KC1: Zpracovaná 1 nabídka podnikatelského záměru	
5.3.2.	KC2: Zahájení spolupráce s velkými zaměstnavateli	
5.3.3.	KC3: Vyhodnocení a rozvoj aktivity	

Komentář k 5.1.: Malé technické služby se doposud neosamostatnily, ale Liga podala v monitorovaném období 3 projekty na podporu zaměstnanosti znevýhodněných skupin obyvatel. Byly podány projekty do OP LZZ 2.1., OPLZZ 3.3. – rekvalifikace a tvorba pracovních míst, v srpnu bude podán projekt na sociální firmu OPLZZ 3.1., výzva 30. Tyto aktivity vedou částečně k rozvoji malých technických služeb, ale vytvoří i další pracovní místa.

Komentář k 5.2.: Tato aktivita měla být rozvíjena přímým oslovením a motivací aktérů LP. Nebyl zde však nalezen potřebný potenciál mezi zaměstnavateli, což je pravděpodobně ovlivněno stávající hospodářskou situací v celém Česku. Aktivita se proto naplňuje jiným způsobem, a to dvěma konkrétními projektovými aktivitami. V květnu byl podaný projekt do OPLZZ 5.2. (mezinárodní spolupráce). Projekt je zaměřený na rozvoj sociální ekonomiky, zkoumá institucionální prostředí pro sociální podnikání v Rakousku, na Slovensku a u nás. Partnerem projektu je Moravskoslezský kraj (MSK). Výstupem bude analýza podmínek pro sociální podnikání v MSK, plán jejich optimalizace, doporučení pro legislativní změny a pilotní grantové schéma. Toto grantové schéma bude počítat s částkou zhruba 800 000 Kč. Sponzorovat bude podnikatel z Bruntálu (firma Perla), dále ho převezme kraj. Vzhledem k zapojení tohoto podnikatele se jedná o částečné naplňování bodu 5.3.

Vedle tohoto projektu je Bruntál zapojený do projektu společnosti Mepco, jehož partnerem je Agentura. Tento projekt (OPLZZ 5.2.) směřuje k možnosti sdílení dobrých praxí v oblasti sociálního podnikání v Rakousku, Německu a Francii. Tak jako předchozí projekt směřuje k rozvoji soc. podnikání na úrovni kraje, tento projekt směřuje k vytváření podmínek na úrovni obce.

Dalším projektem, který se vztahuje k bodu 5.2., je nyní připravovaný projekt s ÚP v Ostravě z OPLZZ 2.1. kontinuální výzva pro ÚP je takzvaný RIP (regionální individuální program). Projekt bude zaměřen na vyloučené lokality v MSK. Formou zakázek se do něj budou hlásit firmy a obce, které budou školit a vytvářet pracovní místa na dobu 12 měsíců ve vybraných městech (mimo jiné i v Bruntále).

7.	P7: Posilování finanční gramotnosti a schopnosti hospodařit	
7.1.	SC1: Systematizace podpory v oblasti finanční gramotnosti a prohloubení podpory klientů	1
7.1.1.	KC1: Funkční systém prevence zadlužování a pomoci v situaci zadlužení	
7.1.2.	KC2: Evaluace a rozvoj aktivity	
7.1.3.	KC3: Zajištění udržitelnosti aktivity	

Komentář: Tuto prioritu se daří naplňovat. V Bruntálu vznikla dluhová poradna, kterou vytvořila Liga o.s., což souvisí s programy, které jsou napsány v projektu IOP. V rámci SAS bude poskytováno elementární dluhové poradenství. Celkově vznikne kompletní servis od elementárního poradenství po vysoce odborné dluhové poradenství.

8.	P8: Vytvoření systému prostupného zaměstnávání	
8.1.	SC1: Vytvoření funkčního systému	1,2
8.1.1.	KC1: Vytvoření a otestování efektivity systému	
8.1.2.	KC2: Evaluace a rozšíření praxe	
8.1.3.	KC3: Další rozvoj aktivity	

Komentář: V Bruntálu byl přímo ustaven systém prostupného zaměstnávání. Opět byla zapojena Liga. Celý systém probíhá v úzké spolupráci s ÚP. Liga má problém s několika prvky v systému prostupného zaměstnávání. Selhává vstup klientů na volný pracovní trh. Spolupracuje se s firmou Perla. Město systém podporuje a spolupracuje v případě potřeby. Nicméně zatím je ještě předčasné to celé nazvat fungujícím systémem.

Oblast: Bydlení

9.	P9: Veřejné prostranství – zlepšení stavu veřejného prostranství	
9.1.	SC1: Vybudování hřiště	4
9.1.1.	KC1: Stavební povolení investiční akce	
9.1.2.	KC2: Stavební práce a vytvoření pravidel pro provoz, zahájení provozu	
9.1.3.	KC3: Vyhodnocení sociálních služeb	
9.2.	SC2: Rekonstrukce chodníků a zatravněných ploch (terénní úpravy)	2
9.2.1.	KC1: Prosazení fin. prostředků na rekonstrukce a úpravy	
9.2.2.	KC2: Rekonstrukční práce a nastolení pravidel údržby	
9.2.3.	KC3: Pravidelná údržba	

Komentář k 9.1.: Opět se jedná o změnu v projektu IOP. Budova, která měla být zdemolována ve prospěch hřiště, se bude nakonec rekonstruovat a bude tak zachována. Projekt hřiště proto bude realizován v méně nákladné podobě, formou komunitní práce se zapojením sekundární cílové skupiny.

Komentář k 9.2.: K naplňování cíle dochází postupně. Důležité je zmínit projekt podaný do nadace Via, který bude hodnocen na přelomu srpna a září. Jedná se o tvorbu mobiliáře v Západní lokalitě a rozvoj metodiky komunitní práce. Komunitní práci bude věnován značný prostor také v Individuálním projektu. Jedná se o zapojení obyvatel do správy a údržby lokality.

10.	P10: Vytvoření systému prostupného bydlení	
10.1.	SC1: Doplnění 1. stupně bydlení	2
10.1.1.	KC1: Stavební povolení a schválený projekt Jezdecká	
10.1.2.	KC2: Realizace investičních akcí a zahájení provozu	
10.1.3.	KC3: Provoz a vyhodnocování výsledků sociální služby	
10.2.	SC2: Rozšíření aktivit souvisejících se správou Dlouhé 12-18	1
10.2.1.	KC1: Zapracování aktivity do individuálního projektu obecního a schválení žádosti	
10.2.2.	KC2: Aplikace nových aktivit v praxi	
10.2.3.	KC3: Vyhodnocení fungování a stanovení principu udržitelnosti	
10.3.	SC3: Zlepšení nájemních poměrů v bytech spravovaných městem (v lokalitě západní), rozšíření aktivit souvisejících se správou Ligy o.s.	4
10.3.1.	KC1: Dostatečně připravit podmínky pro potřeby správy	
10.3.2.	KC2: Pilotní vyzkoušení provozu a evaluace výsledků	
10.3.3.	KC3: Předání know-how městu a plošná aplikace pravidel	
10.4.	SC4: Vytvoření podmínek pro odchod z lokality (3. stupeň bydlení)	4
10.4.1.	KC1: Příprava metodiky a zapracování do projektové žádosti individuálního projektu	
10.4.2.	KC2: Pilotní vyzkoušení a aplikace v jednotlivých případech	
10.4.3.	KC3: Aplikace v jednotlivých případech	

Komentář: Azylové bydlení se připravuje v rámci projektu IOP. Zatím byla vytvořena pracovní skupina pro sociálně vyloučenou lokalitu, viz výše. Dále jsou přidělovány byty, zvláště se spolupracuje s dvěma hlavními neziskovými organizacemi zabývajícími se problematikou bydlení sociálně znevýhodněných. Dále jsou rozvíjeny snahy o rozšíření komunitní práce. Celkově lze hodnotit naplňování priority a specifických cílů tak, že se daří směřovat k obdobnému cíli bytí s využitím trochu jiných postupů.

K prvnímu stupni směřuje aktivita IOP, kde vznikne kapacita bytů pro 16 dospělých osob. Viz výše. Co se týká druhého stupně, došlo již k jednání na bytové správě, která se tomuto konceptu nebrání a jsou ochotni spolupracovat na koncepci celého systému. Vedení města s touto aktivitou počítá.

Legenda: 1 - splněn, 2 - v realizaci, 3 – neúspěšná realizace, 4 – zatím se na cíli nepracuje

Priority, které doposud nebyly naplánovány:

Priorita 6 - Posílení možností praktického vzdělávání nekvalifikované pracovní síly

Pro realizaci aktivit v této oblasti nebyl v daném období nalezen dostatečný rozvojový potenciál, především díky omezeným kapacitám střední školy, kde měla být priorita primárně realizována. Cíle pro tuto oblast mohou být, při změně situace, dodatečně naplánované v následujících letech. Částečně je však tato priorita řešena v připravovaném projektu, jehož nositelem bude krajský úřad práce v Ostravě (RIP, OPLZZ 2.1)

Priorita 11 - Omezení imigrace obyvatel cizích měst do Západní lokality

Vzhledem k organizační náročnosti úkolu a vytíženosti členů pracovních skupin nebylo možné pro dané období připravit a následně realizovat konkrétní opatření. V žádném případě ale na řešení problému není nutné rezignovat, nýbrž je třeba zvážit možnosti a připravit opatření pro rok 2012. K tomuto tématu je v současné době připravována tématická analýza se zaměřením na ubytovací kapacity a migrační trendy (viz. kap. 5.6).

Priorita 12 - Podpora pravidelné a promyšlené komunikace s veřejností o zlepšování situace v lokalitě Západní a o procesech, které k tomu povedou

Po schválení radou bude lokální konzultant pravidelně informovat radu města o jeho plnění, bude dbát na to, aby se politici mohli seznámit s každým z projektů, po každém zasedání lokálního partnerství bude vytvořena tisková zpráva, lokální konzultant se případně bude účastnit tiskové konference města, podobný postup bude zvolen i při zahájení významných aktivit. Lokální konzultant připraví jednou za čtvrt roku článek do novin. Jelikož cíl je průběžný a nevyžaduje rozdělení do jednotlivých kroků, není dále rozpracován v akčním plánu.

Projekty podané v rámci naplňování Priority 1

Projekt: „Komplexní projekt Bruntál“

Grantové schéma: IOP 3.1.

Popis: Jedná se o rekonstrukci a vybavení. Jeden objekt je rekonstruovaný v centru města, jeden vybavovaný v Západní lokalitě.

Klíčové aktivity: NZDM, SAS, TP – drogy

Rozpočet: 6 mil. Kč

Projekt: Projekt zatím nemá název

Grantové schéma: IOP 3.1.b

Popis: Projekt bude podaný na konci září, jedná se o rekonstrukci bývalé ošetrovny v Západní lokalitě

Klíčové aktivity: posílení NZDM, SAS, nově azylové bydlení pro rodiny a matky s mnoha dětmi

Rozpočet: 18 mil. Kč

Dalším připravovaným projektem je Individuální projekt, který je již schválen městem a je připravován k podání na polovinu října. Aktivity: NZDM, SAS, TP, azylové bydlení a komunitní práce

5.3.3. Celkové zhodnocení procesu strategického plánování a jeho naplňování

Hodnocení naplňování dílčích cílů je uvedeno v předešlé kapitole v souhrnné tabulce. Celkově lze konstatovat, že všechny cíle byly doposud splněny pouze u 3 priorit (priority 2, 7 a 8). Vzhledem ke skutečnosti, že evaluace probíhala teprve rok po schválení strategického plánu, se jedná o dobrý výsledek. Proces strategického plánování byl oslovenými partnery vnímán jako efektivní a s výsledným dokumentem panuje spokojenost. Plán byl bez komplikací schválen na lokálním partnerství. Schvalování v zastupitelstvu předcházelo obtížný přesvědčovací proces politické reprezentace, což po čtvrt roce (červen 2011) vyvrcholilo schválením Zastupitelstvem. Další priority se nacházejí v různé fázi rozpracovanosti, přičemž při naplňování žádné z priorit se neobjevil zásadní problém způsobený neochotou či zlým záměrem ze strany některého z partnerů. V řadě případů došlo ke zpoždění naplňování stanovených harmonogramů, ale to se jeví spíše jako kosmetické závady na celém procesu strategického plánování.

5.4. Exit strategie

Jelikož již Agentura působí v Bruntále déle než dva roky a po celou dobu se jednalo o poměrně intenzivní naplňování stanoveného intervenčního cyklu, zaměřili jsme se při realizaci rozhovorů na otázku exit strategie. Z výpovědí kompetentních činitelů však vyplynulo, že o něčem podobném, tedy o odchodu Agentury z města, doposud víceméně nikdo nepřemýšlel. Na přímou otázku, jak dlouho se respondent domnívá, že Agentura a konkrétně stávající lokální konzultant v lokalitě budou působit, odpověděla většina respondentů, že 3 až 5 let. Při nastolení otázky si většina respondentů neuměla představit, jak by taková strategie měla vypadat a většina respondentů se zároveň shodla na obavě, že bez vnějšího nezávislého subjektu se stávající aktivity nepodaří udržet.

Vzhledem k většinové spokojenosti s fungováním institutu lokálního partnerství se řada respondentů shodla na potřebě podobný, široký formát setkávání relevantních partnerů zachovat i po odchodu Agentury. Mezi návrhy převažovaly představy o působení Agentury alespoň v oblasti koordinace, respektive moderování takovýchto setkání, která by se mohla konat 2 až 4krát do roka.

Přes většinovou spokojenost s působením Agentury v Bruntále zazněly názory, že podobné aktivity v Bruntále byly před příchodem Agentury a že v případě potřeby si takovou aktivitu zajistí samo město. Tento názor byl však výrazně menšinový.

Lokální konzultant doposud případnou exit strategii neprojednal na jednání lokálního partnerství. Zatím proběhla dílčí jednání o přípravě samotné exit strategie s místostarostou pro sociální oblast a vedoucí klíčové NNO. Exit strategie je plánována do dvou zásadnějších kroků. Nejprve proběhne další revize strategického plánu, což povede k novému dokumentu, který již bude počítat s odchodem Agentury a přechodem pod jiný institucionální rámec. Tento dokument by měl být k dispozici v lednu 2013. Samotná agenda doposud spadající pod Agenturu bude převedena na řídicí výbor komunitního plánování.

5.5. Lokální konzultant

Po celou dobu dosavadní spolupráce Agentury s městem Bruntál zde působí stejný lokální konzultant. Dotázaní členové lokálního partnerství se při jeho hodnocení jednoznačně shodují na tom, že se jedná o velmi kompetentního člověka, odborníka. Kladně byly hodnoceny jeho schopnosti dotahovat procesy, lpění na detailech, velmi aktivní přístup a zároveň mimořádná schopnost se dohodnout téměř s každým. To je spojeno s partnerským přístupem, který lokální konzultant důsledně uplatňoval. V několika výpovědích zaznělo zdůraznění férového přístupu, nepovyšování se, apod.

V rámci všech 8 realizovaných rozhovorů se členy lokálního partnerství zazněla pouze jedna výtku. Ta se týkala málo razantního postupu lokálního konzultanta v situaci, kdy vedení města odmítalo akceptovat názor většiny členů lokálního partnerství. Jednalo se ve své podstatě o výtku přílišné diplomacie ve strategii působení lokálního konzultanta. Tato výtku však byla osamocena a zazněla pouze ze strany jednoho respondenta. Navíc sám respondent ji uváděl pouze na okraj s poukazem na velkou složitost celého problému. Navíc právě diplomatické schopnosti lokálního konzultanta byly většinou oslovených partnerů hodnoceny velmi pozitivně.

Reflexe práce lokálního konzultanta jsou prezentovány citacemi z rozhovorů s dotázanými aktéry:

<i>Tak v první řadě bych nerada o něm mluvila v minulém čase, protože tady je a já doufám, že tady ještě dlouho bude, tady v Bruntále... .. on nás tím svým puntíkářstvím nutí víc o té věci přemýšlet, jako dobře takhle jste to napsali, ale chytli jste to celé? Máte to tam celé, to co tam má být?</i>
<i>...on má, na první pohled je to možná nehezka vlastnost, ale na druhý pohled to hodně nese, on je puntíkář, detailista, všechno musí být jakoby on to dělá takovou zajímavou formou, je to super, je to perfektní...</i>
<i>...on takovým tím hodně slušným chováním donutí toho člověka nějak respektovat, nezvyšuje hlas, jo mluví prostě tak jakoby příjemně na toho člověka, nepovyšuje se.</i>
<i>Já si myslím, že dělá hodně navíc, protože on některé věci skutečně, jak je takovej jak já říkám puntíkář, si jede ověřit sám, jo že když jsou nějaký materiály, jsou zadané nějaké úkoly někdo to nějak zpracoval, tak on si to s ním jde ještě probrat, když se mu to nezdá úplně...</i>
<i>...pokud jde o LK, tak si myslím, že to je mimořádně schopnej člověk a vyjednávač.</i>
<i>Martin se výrazným způsobem podílel, pokud ne maximálním způsobem, na tom zpracování toho IOPu.občas sem dokonce přizve různé odborníky jako za vzděláváním, i když v tom vzdělávání se nám furt nějak nedaří. Pokud jde o bydlení, naposledy jsem přinesl taky dva zajímavé experty...,</i>
<i>LK, když se prostě v průběhu těch dvou let výrazně zhoršila atmosféra mezi lidma, a LK měl možnost do toho více hrábnout, tak... já osobně, kdybych byl na jeho místě, tak bych byl statečnější v tomto případě.</i>
<i>...docházel do té naší komise, takže byl na každém jednání a viděl jsem v něm člověka zaujatého, který tam nechal první poslední, aby prostě se tam nedělalo jenom, že si tam sedneme a o něčem si popovídáme, ale aby to mělo smysl...</i>
<i>No, tak já LK jsem jako znal ty dva roky, tak si myslím, že to je jako opravdu erudovaný člověk ve věci, je vidět že tu oblast zná, ovládá apod.</i>

Při porovnání vlivu faktoru Agentury jako instituce a lidského faktoru lokálního konzultanta se respondenti shodovali v tom, že oba faktory měly vliv s tím, že byla akcentována role lokálního konzultanta jako dominantnějšího faktoru, byť vědomí angažmá vládní Agentury bylo hodnoceno také jako silný faktor. To samo vypovídá o mimořádně pozitivním hodnocení lokálního konzultanta.

- *lokální asistence:*

S lokální asistencí panovala a panuje spokojenost jak na straně lokálního konzultanta, tak mezi členy lokálního partnerství.

5.6. Tematické analýzy

V průběhu lokálního partnerství v Bruntále byla zadána jedna dílčí analýza zaměřená na mapování potřeb sekundární cílové skupiny, jelikož tato data nebyla dostupná díky neakceptování situační analýzy. Analýzu zpracovával přímo romský koordinátor působící při městě a samotná analýza byla provedena na vzorku 50 rodin. Analýza byla následně využívána při podávání několika projektových žádostech jako zdroj identifikovaných potřeb sekundární cílové skupiny.

V současné době je jedna analýza plánována. Půjde o malou analýzu ubytovacích kapacit ve městě. Rozpočet použitelný na analýzu se bude pohybovat kolem 40 tisíc Kč. Zatím není vybrán realizátor, ale vzhledem k ceně zakázky půjde o jednoduchou proceduru výběru s důrazem na budoucí uplatnitelnost výstupů.

6. Zhodnocení spolupráce s partnery

Ačkoli Bruntál se 17 tisíci obyvateli představuje spíše menší město, lze říci, že na jeho území působí poměrně velké množství neziskových organizací a dalších subjektů, které hrají roli v procesu sociálního začleňování. To se také odrazilo na velikosti lokálního partnerství, do kterého se zapojilo značné množství partnerů, přičemž za jednu instituci se jednání lokálního partnerství běžně účastnilo více pracovníků. Od počátku přitom spolupráci mezi relevantními subjekty komplikovaly antagonismy mezi některými organizacemi. Jedním z cílů lokálního konzultanta se proto stalo přivedení těchto organizací k jednacímu stolu, což se podařilo a zástupci všech tří institucí se po celou dobu procesu strategického plánování aktivně podílejí na činnosti lokálního partnerství. Nicméně neshody mezi těmito organizacemi přetrvávají dodnes.

Liga přitom představuje vedle města hlavního hybatele celého lokálního partnerství a spolupráce s tímto sdružením hodnotí lokální konzultant velmi dobře po celou dobu trvání lokálního partnerství. Obdobně kladně ale hodnotí lokální konzultant i spolupráci s dalšími organizacemi zapojenými do lokálního partnerství.

Dalším problémem se stalo rozštěpení Ligy na dvě organizace. Přes počáteční neshody mezi oběma organizacemi, které představovaly jisté problémy pro úspěšné naplňování strategického plánu, se v současné době dá říci, že většina těchto sporů byla překonána.

Spolupráce s politickou reprezentací města od samého počátku fungovala velmi dobře, a to jak s původní reprezentací zastoupenou panem Moresem, tak i po volbách na podzim 2010, kdy se politické vedení města obměnilo. Pravidelně a aktivně se lokálního partnerství účastní místostarosta pan Jedlička s tím, že důležitá rozhodnutí a strategii směřování lokální konzultant přímo konzultuje i se starostou města, který však sám na lokální partnerství nedochází. O fungování lokálního partnerství se však zajímají i další politici, ať již se jedná o radní či zastupitele.

Velmi dobrá spolupráce probíhá i se zástupci z řad úředníků. Konkrétně je velmi dobrá spolupráce se sociálním odborem města, se školským odborem a také s odborem rozvoje. Zatímco sociální odbor a neziskové organizace působící v sociální oblasti byly nastaveny od samého počátku kladně ke spolupráci s Agenturou, oblast školství nebyla dostatečně pokryta a zde sehrál školský odbor zásadní roli při otevření prostoru, který umožnil zapojit celou řadu institucí z oblasti vzdělávání. Zvláště pak do lokálního partnerství zástupci odboru přivedli představitele jednotlivých škol.

Přestože se většina relevantních institucí zapojila do lokálního partnerství, některé zůstaly mimo. To je příklad i Pedagogicko psychologické poradny. Specifickým partnerem pak je Základní škola praktická (ZŠ Rýmařovská). Přestože na centrální úrovni Agentura podporuje transformaci těchto škol, v tomto případě lokální konzultant s ředitelkou školy velmi úzce spolupracoval na přípravě jednoho projektu a další spolupráce se bude týkat prevence záškoláctví. Nicméně politika Agentury představovala problémy, zvláště pak ve schopnosti nalézt společný cíl spolupráce. Přesto je tato základní škola praktická nejen lokálním konzultantem hodnocena mimořádně pozitivně.

Shrnutí

- celkově lze říci, že spolupráce s partnery v rámci lokálního partnerství fungovala dobře
- od počátku bylo ustaveno poměrně široké lokální partnerství
- v rámci partnerství se podařilo přivést ke společnému stolu organizace zatížené vzájemnými antagonismy, byť rozpory přetrvávají
- velmi dobrá spolupráce byla navázána s místní základní školou praktickou, přestože Agentura na centrální úrovni podporuje transformaci tohoto typu škol
- velmi dobrá spolupráce je s politickou reprezentací města
- obdobně dobrá spolupráce je i s příslušnými odbory města

7. Analýza dopadů projektových aktivit projektů, na kterých se Agentura podílela

Na analýzu dopadů projektových aktivit je příliš brzy. Velké projekty (viz kap. 5.3.2.), které byly naplánovány v rámci strategického partnerství, se zpozdily ještě ve fázi příprav a v současné době je celá řada projektů podána. Žádný z těchto projektů ještě není v realizaci. Relevantní doba k hodnocení potenciálních dopadů by byla minimálně v řádu roků od zahájení realizace.

Výjimku představuje kamerový systém, který realizuje město za částečného přispění lokálního konzultanta. Jedná se však o tenzní téma, jelikož někteří lidé v Agentuře považují kamerový systém spíše za nástroj represivní, byť se jedná z povahy věci primárně o nástroj preventivní.

Mezi připravovanými, respektive podanými projekty je celá řada projektů zaměřených právě na problematiku zaměstnanosti, která se spolu s problematikou sociálně patologických jevů ukazuje ve městě jako jedna ze zásadních oblastí problémů. Zaměstnanostní problematika přitom významným způsobem determinuje další oblasti i aktivity, jelikož bez příležitosti legálního výdělků pro sociálně znevýhodněné nemůže být celá řada dalších projektů úspěšná.

Shrnutí

- na analýzu dopadů projektových aktivit je příliš brzy
- došlo ke zpoždění podání několika velkých projektů, kde se očekávala dřívější realizace
- v současné době je podána celá řada projektů, které jsou v procesu hodnocení

8. Zhodnocení činnosti institucí v obci v oblasti sociální integrace a jejich vliv na účinnost působení Agentury v místě

Komunitní plán sociálních služeb města Bruntál

V Bruntále probíhá od roku 2008 Komunitní plán sociálních služeb. Řídící skupina komunitního plánu byla ustavena usnesením Rady města Bruntál č. 1064/27R/2008. Při podrobnější analýze celého dosavadního průběhu lze říci, že se jedná o mimořádně zajímavý proces, který svojí komplexností, kontinuitou i transparentností představuje jeden z nejlepších procesů komunitního plánování. V rámci plánování bylo ustaveno 6 pracovních skupin (senioři, zdravotně postižení, menšiny, sociálně vyloučení, děti a mládež a sociální prevence). Již názvy a obsah jednání pracovních skupin potvrzují, že se problematiky sociálně znevýhodněných více či méně dotýkají procesy realizované ve 4 pracovních skupinách, tedy ve většině.

Celý proces komunitního plánování je podrobně zdokumentován na internetové stránce: www.komplanbruntal.cz. Na webu jsou zveřejňované aktuality členěné dle jednotlivých pracovních skupin. Dále tam jsou uveřejňovány tématické články či analýzy a další zajímavý obsah. V neposlední řadě jsou na webu dostupné v přehledné formě všechny zápisy z pracovních skupin, jsou uvedeni vždy účastníci i stručnou formou zachycen obsah jednání.

Ze složení jednotlivých pracovních skupin lze říci, že účastníci komunitního plánování v pracovní skupině sociálně vyloučených se ve většině případů shodují s účastníky lokálního partnerství. Do jisté míry lze říci, že se obě agendy těchto nezávislých procesů překrývají. V rámci komunitního plánování přitom mezi prioritní činnosti patří následující:

- a) supervize průběhu projektu,
- b) připomínkování výstupů z jednání pracovních skupin,
- c) projednání jednotlivých částí KPSS(analytické, strategické a implementační),
- d) zajištění komunikace s Radou města Bruntál a Zastupitelstvem města Bruntál.

Většinu výše zmíněných činností má přitom v popisu práce také lokální partnerství. Je tedy otázkou, zda by bývalo nebylo efektivnější proces lokálního partnerství uzpůsobit více lokálním potřebám a nedržet se rigidně definice nástroje jako takového. Vzhledem ke skutečnosti, že v době ustavení lokálního partnerství komunitní plánování v Bruntále probíhalo již téměř 2 roky, mohlo by být navázání na existující formát procesů efektivnější. Zvláště pak v oblasti tvorby projektů, neboť toto je také jednou z hlavních aktivit komunitního plánování. Koordinátora komunitního plánování se přitom účastnila velké části jednání lokálního partnerství, podobně jako dílčích pracovních skupin. Tento názor vyslovil jak lokální konzultant, tak jej zmínili ve svých výpovědích také dva respondenti, oba byli přitom zástupci města v lokálním partnerství.

Další aktivity

Obecně lze říci, že při vstupu Agentury do města Bruntál, při ustavení lokálního partnerství, představovala organizace Liga, o.s. silnou a sebevědomou neziskovou organizaci, která již v té době realizovala celou řadu projektů. Zapojení Ligy do procesu lokálního partnerství proto bylo jednou z podmínek úspěšné intervence Agentury ve městě. Samotná Liga přitom byla jedním z významných iniciátorů zahájení spolupráce města a Agentury, takže byla od počátku nastavena k úzké spolupráci s Agenturou. Liga přitom realizovala, kromě několika registrovaných sociálních služeb, také projekty zaměřené na sociální podnikání. V mnoha ohledech se přitom právě zkušenosti pracovníků Ligy promítly do procesu lokálního partnerství, respektive v rámci strategického plánu.

Jedním z projektů Ligy byl vznik sociálního podniku. V roce 2005 vznikla Zelená dílna, která se v roce 2009 osamostatnila a proměnila se v obchodní společnost Zelená dílna, s.r.o.

Další relevantní aktivitou, která má přímý vztah k procesu strategického plánování a přitom není aktivitou lokálního partnerství, je městská obecně závazná vyhláška, kterou se reguluje provozování výherních hracích přístrojů omezením provozu doby na území města. Jedná se o vyhlášku č. 4/2011, kterou zastupitelstvo města schválilo na svém zasedání dne 13.12.2011.

Vyhláška zakazuje provoz heren ve všední dny mezi půlnocí a šestou hodinou ranní a v ostatních dnech mezi druhou hodinou ranní a šestou hodinou. Vyhláška se týká všech možných hracích přístrojů, včetně interaktivních videoloterijních terminálů apod. Zároveň vyhláška přikazuje umístění kamerových systémů u všech výherních zařízení s kvalitou záznamu dostatečnou k identifikaci mladistvých osob, s tím, že k těmto kamerovým systémům musí mít městská policie online přístup.

Vyhláška nabyla účinnosti týden po schválení zastupitelstvem, 20.12.2011 s tím, že všichni provozovatelé jsou povinni splnit podmínky vyhlášky nejpozději ke dni 31.3.2012.

Shrnutí

- hlavní relevantní aktivitou je velmi dobře fungující proces komunitního plánování, který se významnou měrou zabývá obdobnou cílovou skupinou osob ohrožených sociálním vyloučením
- proces komunitního plánování je kontinuální, probíhá od roku 2008, v současné době se jedná již o třetí období a je velmi transparentně zdokumentován
- komunitního plánu se účastní většina lidí, kteří se zároveň účastní i lokálního partnerství
- otázkou je, zda by nebylo efektivnější intervenční cyklus Agentury více přizpůsobit lokálním podmínkám a konkrétně v tomto případě více naroubovat na fungující proces komunitního plánování
- významné aktivity v oblasti sociální integrace sociálně znevýhodněných realizovala Liga, o.s. Například projekty zaměřené na sociální podnikání, apod.
- významný vliv byl při rozhovorech identifikován také ze strany obecně závazných vyhlášek, především pak vyhláška omezující provoz heren a všech dalších zařízení provozujících různé typy výherních automatů

9. Vyhodnocení vlivu působení Agentury na klíčová rozhodnutí a přístupy vedení obce v oblasti sociálních (integračních) politik

Přestože je stále relativně krátká doba na relevantní zhodnocení vlivu působení Agentury na klíčová rozhodnutí, již nyní lze zmínit alespoň několik oblastí, kde je možné vliv Agentury přímo pozorovat.

První oblastí je odhodlání podávat a realizovat velké projekty, například z výzvy IOP, IPO, či projekt se společností Mepco v rámci OPLZZ 5.2, apod. Tyto projekty město dříve nerealizovalo z celé řady důvodů, kdy hlavní příčinou byla pravděpodobně absence dostatečné zkušenosti s realizací rozsáhlého projektu. Lokální konzultant měl přitom podporu ze strany politického vedení města, především pak ze strany místostarostů a také starosty. Zde panovala ochota realizovat takovéto velké projekty. Problém však představovalo prosazení těchto projektových záměrů jak v Radě města, tak v Zastupitelstvu. Zastupitelstvo takto zamítlo po sobě tři projekty připravované do výzvy IOP, což ve svém důsledku vedlo ke zpoždění naplňování 1. priority a střednědobého cíle 1 (SC1: Vytvoření jednotného portfolia primární prevence a prosazení základního programu prevence pro všechny).

Další oblastí, kde je možné pozorovat přímý vliv působení Agentury, respektive lokálního konzultanta je ochota města podporovat koncept prostupného bydlení. Jedná se o jeden ze standardních nástrojů, který Agentura nabízí téměř ve všech lokalitách a zde má pozitivní odezvu i na straně zapojených partnerů.

V oblasti zaměstnanosti lze pozorovat zájem ze strany vedení města o nástroj tzv. 10% kvótu na veřejné zakázky, což je opět jedním ze standardních a konkrétních nástrojů Agentury.

V oblasti vzdělávání se podařilo lokálnímu konzultantovi otevřít téma zřízení přípravného ročníku při základní škole. Ačkoli se naplňování tohoto nástroje zpozdilo oproti strategickému plánu, již proběhl testovací režim a pokračuje další diskuse o zřízení tohoto nástroje.

Dlouhodobě funguje spolupráce Agentury se zástupci města dobře. Zvláště dobrá spolupráce probíhá s vedením politické reprezentace ve složení starosta a dva místostarostové. Ti jsou ochotni politicky podpořit připravovaná opatření z různých oblastí, ale ani tato podpora vždy nestačí k prosazení záměrů v Zastupitelstvu.

Shrnutí

- příchod Agentury vedl k odhodlání ze strany vedení města hlásit se do velkých i investičních projektů, například v rámci IOP. Problém občas představuje prosadit tyto záměry v Zastupitelstvu
- město je ochotno přistoupit na prostupný model bydlení
- město je připraveno diskutovat o zavedení 10% kvóty na zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných v rámci veřejných zakázek

10. Změna kvality života v lokalitě a v obci

Změnu kvality života v obci a sociálně znevýhodněných je obtížné postihnout, jelikož do porovnávání vstupuje stávající vývoj ekonomiky a zároveň uskutečňované reformy vlády. Práce je málo, dávky jsou rok od roku nižší. Každopádně, respondenti z řad sociálně znevýhodněných se shodovali, že situace se v posledních dvou letech zhoršila. O působení Agentury nikdo z oslovených respondentů nevěděl, ale stejně tak někteří respondenti neznali ani organizace, které v lokalitách působí. Většinou respondenti znali jména konkrétních pracovníků neziskových organizací. Nicméně při dotazu, zda na místě někdo poskytuje nějaké služby, opět většina respondentů odpověděla, že nikoli. Rozhovory přitom proběhly jak s lidmi, kteří v Bruntále žijí delší dobu, například 13 let, tak i s migranty, kteří zde žijí krátce, řádově několik let.

Stížnosti zaznívaly na vysoké náklady spojené s bydlením, a to jak nájem, který udávali respondenti kolem 5 až 7 tisíc, tak především vysoká nájmy za energie, které se u elektřiny na jeden byt pohybovaly v mnohatisícových částkách. Stížnosti zaznívaly také na skutečnost, že téměř deset let nikdo nevyúčtoval náklady na vodu, které se platí podle počtu osob v bytě ve výši 250 Kč/ měsíc.

Další stížnosti zaznívaly na problém s hromaděním odpadu. Dle výpovědi jednoho respondenta, který znal jména organizací, ten odpad měla odvážet Liga, ale prý se nic neděje.

Spokojenost naopak zaznívala od všech respondentů, kteří měli nějaké dítě školou povinné, se školami. V jednom případě děti respondenta navštěvovaly běžnou základní školu, ve všech ostatních případech děti navštěvovaly základní školu praktickou.

Vzhledem ke skutečnosti, že primární zaměření tohoto terénního výzkumu mezi respondenty z řad sociálně znevýhodněných bylo zjištění změny klimatu v důsledku působení Agentury, nezbyvá než konstatovat, že žádné takové zlepšení se nepotvrdilo. Na druhou stranu se zatím nepodařilo naplnit žádné opatření, které by mělo objektivní a rychlý vliv na život sociálně znevýhodněných. Vzhledem k řadě nejasností, které během rozhovorů s respondenty zazněly je otázkou, zda by nebylo vhodné uskutečnit menší výzkum zaměřený právě na identifikaci hlavních problémů lokality, jistou obdobu analýzy potřeb. Rozsah a zaměření této fáze terénního výzkumu provedení takovéto analýzy neumožňoval.

Tato situace nevědomí sociálně znevýhodněných obyvatel o působení Agentury a o uplatňování integračních politik obecně by se měla změnit postupným zaváděním koncepcí komunitní práce v lokalitách. Zavedení institutu komunitní práce je naplánováno ve dvou etapách. První etapu představuje projekt podaný do nadace Via a druhou etapu představuje projekt IPO.

Záměrem ustavení komunitní práce je především systematizace a formulování cílů a potřeb ze strany cílové skupiny. Otázkou však je, zda tuto roli nemůže plnit již probíhající komunitní plánování, jehož rolí je částečně právě toto.

Shrnutí

- respondenti z řad sociálně znevýhodněných žádnou pozitivní změnu nepozorují
- naopak se všichni respondenti shodovali na zhoršování socioekonomické situace v Bruntále
- žádný respondent neslyšel o tom, že by v Bruntále působila nějaká vládní agentura
- někteří respondenti ale neznali ani jméno neziskové organizace působící v příslušných lokalitách, což může vypovídat o přílišné abstraktnosti takovýchto typů informace

11. Hodnocení působení ASZ v lokalitě a dosavadní spolupráce s Agenturou z pohledu členů lokálního partnerství

Pohled na působení Agentury se do značné míry odvíjí od spokojenosti s lokálním konzultantem, která byla velmi vysoká, jak již bylo zmíněno v kapitole 5.5. Většina respondentů se shodovala na velkém objemu aktivit, které působení Agentury přineslo, přičemž hlavní spokojenost převažovala z ustavení a fungování lokálního partnerství. O významu lokálního partnerství vypovídá i skutečnost, že zástupci jednotlivých institucí, partnerů představovali v řadě případů vrcholný management těchto institucí.

Kladně byl hodnocen především přínos v oblasti projektového poradenství, dále pak přivedení širokého spektra aktérů k jednomu stolu, zvláště pak v některých oblastech. Na druhou stranu zaznívaly některé hlasy, které zmiňovaly obdobnou aktivitu komunitního plánování, že tam se také setkávali zástupci různých institucí. Přesto lze říci, že spokojenost s působením Agentury mezi výpověďmi významně převažovala, byť většinou respondent zdůraznil, že i kdyby Agentura do města nepřišla, tak že by obdobné procesy byly také nastartovány.

Při porovnání hodnocení lokálního konzultanta a působení Agentury je však třeba říci, že samotný lokální konzultant se těší bezvýhradnější podpoře než samotná instituce Agentury, byť právě její institucionální zarámování mělo na počátku pravděpodobně vliv na vznik širokého lokálního partnerství. Z hodnocení je však znatelný vliv lidského faktoru. Při hodnocení Agentury se občas objevovaly výhrady směřující k centrální politice, ať již zmíněný přístup k základním školám praktickým, tak vztah Agentury a různých samozvaných vůdců z řad Romů, apod.

Shrnutí

- Agentura byla kladně hodnocena téměř všemi oslovenými respondenty
- významný vliv měla Agentura jako instituce při zakládání lokálního partnerství, kdy efekt vládní agentury splnil roli gravitačního pole
- v průběhu procesu strategického plánování došlo do značné míry k personifikování Agentury s lokálním konzultantem a lokální konzultant tak byl hodnocen kladněji než samotná Agentura, přestože lokální konzultant představuje zástupce Agentury na místě
- v některých případech respondenti zmiňovali podobnost procesu komunitního plánování a strategického plánování, protože se většina členů lokálního partnerství účastnila také komunitního plánování

12. Případová studie – Komplexní řešení problematiky SP jevů

Tématem, respektive předmětem případové studie je vytvoření unikátního komplexního systému, který by měl eliminovat rizika, kterým jsou vystaveni mladí z prostředí sociálně znevýhodněných rodin. Celý komplexní systém je postaven na promyšlených aktivitách, realizovaných projektech, změny v uvažování relevantních aktérů, na systematizaci existujících procesů, apod. Tento komplexní systém lze nahlédnout z několika možných perspektiv.

Rozvoj neziskových organizací, rozšíření kapacit

Jedním z hlavních pilířů celého systému řešení problematiky sociálně patologických jevů u mládeže z prostředí sociálně znevýhodněných rodin je provázaný systém realizovaných projektů. Součástí těchto plánů jsou jak investiční projekty určené na opravu budov, prostor, kde budou poskytovány sociální služby, tak projekty podporující primárně lidské zdroje a kapacity sociálních služeb. Při této koncepci přitom členové příslušné pracovní skupiny vycházeli ze stávajícího stavu, kdy jsou sociální služby poskytovány v nevhodných podmínkách. Jedná se přitom o vznik dvou samostatných nízkoprahových center:

a) Lokalita Západní (ul. Dlouhá) – zde v současné době poskytuje sociální služby organizací Liga, o.s. v upraveném bytě v naprosto nevyhovujících podmínkách, navíc v jednom z nehorších míst sociálně vyloučené lokality Západní, přesněji v ulici Dlouhá 16. Dům, kde jsou služby poskytovány je pouze částečně obydlený, což způsobuje celou řadu problémů technického charakteru (např. klub nejde pořádně vytopit, na zdech jsou plísňe, apod.). Rodiče dětem v mnoha případech odmítali povolit návštěvu klubu, právě z výše uvedených důvodů. Klub je navíc provozovaný v domě se soukromým majitelem a nájemní podmínky neodpovídaly rozsahu využití ani kvalitě užívání. Dům, v kterém je klub umístěn navíc stojí na okraji lokality směrem od města. Oproti tomu, dům, který po rozsáhlé rekonstrukci bude sloužit k výše popsaným cílům, se nachází na strategickém místě z mnoha ohledů, především díky dobré dostupnosti. Je na opačné straně ulice Dlouhá směrem do města a k tomu v těsné blízkosti základní školy praktické, kam většina obyvatel lokality posílá své děti. Dojde k rozšíření nabídky poskytovaných služeb, konkrétně tam budou poskytovány služby sociální prevence „sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi“ a „nízkoprahové zařízení pro děti a mládež“ a zároveň tam bude zřízen azylový dům. Zároveň budou služby zajištěny dostatečně po personální stránce tak, aby bylo možné uspokojit co nejvíce zájemců o službu. Oproti současnému stavu dojde k navýšení kapacit v centru a to přibližně o 100% ze současných 68 uživatelů za jeden rok na 135 uživatelů.

b) Lokalita Centrum (ul.E. Beneše) – jedná se o ulici v centru Bruntálu. V současné době zde poskytuje služby Open house, o.s.. V případě, že projekt vyjde, dojde k rekonstrukci vhodných prostor v tom samém objektu a následně bude vysoutěžen nový realizátor, se kterým bude uzavřena smlouva na 5 let. Tato budova má strategickou polohu ve vztahu k městu a budou zde provozovány obdobné služby jako v lokalitě Západní. Konkrétně půjde o NZDM a dále pak o terénní programy. Počet uživatelů během jednoho roku se nepatrně zvýší ze 110 na 135 uživatelů.

V obou centrech bude realizována celá řada aktivit, které jsou plánovány v rámci velkých projektů podávaných do IOP. Zde je zapsaných 11 fakultativních činností, mezi kterými jsou i různé hudební aktivity, sportovní aktivity a další. Zároveň je do celého systému zakomponován promyšlený systém vzdělávání různých cílových skupiny v různých oblastech, kde hlavní oblastí vzdělávání je budoucí kariéra, její možná volba a možnost ji ovlivnit. Další oblastí jsou již přímo sociálně patologické jevy a fakultativní činnosti zaměřené právě na tento fenomén. Aktivity jsou plánovány koncepčně a dlouhodobě, takže některé kursy budou celoroční rozlišené podle různých témat. Všechny tyto aktivity směřují primárně k prevenci. Do systému budou zapojeny i instituce, které se problematikou sociálně patologických jevů primárně zabývají a to policie a pracovníci sociálního odboru. Tito pracovníci budou docházet na jednotlivé semináře, kde budou v rámci prevence zprostředkovávat své zkušenosti a zaměřit se právě na oblast prevence.

Spolupráce NNO a veřejný správy, či samosprávy

S posledně zmíněnou aktivitou, kdy se pracovníci policie či OSPOD budou účastnit různých preventivních seminářů, souvisí další podstatná rovina celého systému řešení problematiky sociálně patologických jevů u mládeže. Doposud jsou postaveny vztahy mezi neziskovým sektorem a samosprávou dominantně na osobních vztazích, což může v konkrétních případech představovat relativně funkční systém, ale tento systém je dlouhodobě neudržitelný. Každá výměna konkrétního jednotlivce může systém komunikace významným způsobem ochromit. Právě proto je nezbytné, aby v lokalitě fungovaly standardizované formy komunikace obou těchto stran. Zapojením pracovníků státní správy či samosprávy může docházet k utupování potenciálních hrotů komunikace a zároveň bude docházet ke sblížování zkušeností obou typů subjektů. V současné době přitom jistou formu standardizované komunikace představuje lokální partnerství, respektive jednotlivé pracovní skupiny, ale obdobný formát je třeba nastavit i na období, kdy Agentura již v Bruntále nebude působit.

Aktivnější role samosprávy při výkonu svých pravomocí

Třetí, podstatnou rovinou řešení problému je podstatně aktivnější a „uvědomělejší“ přístup představitelů samosprávy a celkově politického vedení obce k oblastem, jež spadají do jejich jurisdikce. Toto se týká především oblasti vzdělávání. Po vzniku vyšších územně samosprávných celků spadla na jednotlivé obce celá řada agend, které do té doby spadala pod okresní úřady. V oblasti vzdělávání došlo především ke změně systému řízení vzdělávací politiky ze systému odvětvového řízení, kdy byla vzdělávací politika ve své podstatě řízena, prostřednictvím okresních školských úřadů, řízena MŠMT. V současné době je zřizovatelem většiny základních škol obec a v případě obcí s rozšířenou pravomocí je takováto obec plně zodpovědná i za metodologickou oblast. Bohužel si tuto situaci celá řada měst vůbec neuvědomuje, což vede k zásadní dysfunkci. Klasickým případem takovéto dysfunkce je selhávání obce i škol při řešení problému vysokého počtu absencí jednotlivých žáků na základních školách. Absence přitom významným způsobem ovlivňuje samotný prospěch a v konečném důsledku má fatální vliv na budoucí kariéru. Jednou z možností je sjednocení systému řešení absencí na všech školách ze strany zřizovatele a to prostřednictvím využití úprav školských

řádů, což je v pravomoci zřizovatele. Právě na tuto oblast se zaměří lokální konzultant v následujícím období a přizve k řešení odborníka, který se touto problematikou dlouhodobě zabývá.

Prostor pro aktivitu ze strany samosprávy je však možné hledat v mnoha dalších oblastech. Problematiky prevence sociálně patologických jevů se týká například i instalace kamerového systému na veřejných prostranstvích, kdy město posiluje aktivitu právě v oblasti prevence. Obdobně je tomu i v případě vybraných městských vyhlášek, jako například ta, která omezuje provozní dobu heren a hlavně zavádí povinnost instalace kamer do všech prostranství, kde jsou hrací automaty instalovány. Tuto konkrétní vyhlášku však město ustavilo bez vlivu samotné Agentury.

V současné době se jeví jako podstatný problém nárůst uživatelů návykových látek mezi mladistvými. Zatím se nedaří významněji omezit distribuční toky a více celý problém kriminalizovat. Právě proto bude v chystaném komplexním systému věnována dostatečná pozornost i problematice užívání návykových látek. V centru bude zřízen i terénní program právě zaměřený na cílovou skupinu lidí závislých.

Komplexnost celého systému pozitivně hodnotila většina oslovených kompetentních činitelů s tím, že se jedná o posun, který nepřineslo ani komunitní plánování. Samotné hodnocení celého systému je nyní předčasné, protože většina činností je teprve v realizaci, nebo dokonce ještě před samotnou realizací. Hodnotit pozitivně tak lze především ochotu relevantních aktérů se od podobného systému vůbec zapojit.

13. Závěry a doporučení

- Město Bruntál mělo všechny předpoklady stát se úspěšným spolupracujícím městem. Ve městě působí silná a velká nezisková organizace zaměřující se na problematiku sociálního znevýhodnění. Politická reprezentace spolupráci s Agenturou upřímně podporovala jak na samém počátku, tak i po volbách, kdy došlo k částečné obměně politické reprezentace. Motivace vstoupit do spolupráce s Agenturou tak byla upřímná a většina očekávání byla ze strany města i NNO reálných. Město zároveň, díky socioekonomické situaci regionu i samotného města splňovalo všechny podmínky potřeby intervence, což potvrdil i druhý nejvyšší počet bodů získaných v procesu hodnocení.
- Hlavním iniciátorem přihlášení se ke spolupráci s Agenturou byla nezisková organizace Liga, o.s., která měla v oblasti sociální integrace řadu zkušeností a především její dva hlavní představitelé měli mnoho zkušeností s aktivitami v oblasti sociální integrace na centrální úrovni. Nicméně spolupráci od samého počátku podporoval i místostarosta pro sociální záležitosti a nemusel být zásadnějším způsobem k přihlášení se přesvědčován.
- Ustavení lokálního partnerství proběhlo poměrně rychle a při výběru partnerů nebyl lokální konzultant zdaleka odkázán pouze na jednu organizaci, ale podařilo se sestavit široké lokální partnerství, do kterého byly zapojeny téměř všechny relevantní instituce, které v oblasti sociálního znevýhodnění ve městě působí. Výjimkou je pedagogicko – psychologická poradna, která se nakonec do procesu nezapojila. Většina zapojených partnerů se aktivně podílela na procesech lokálního partnerství po celou dobu působení Agentury ve městě.
- V době, kdy Agentura zahajovala činnosti na lokálním partnerství (červen 2010), v Bruntále již téměř dva roky fungoval proces komunitního plánování. Toto komunitní plánování, dle dostupných informací i dle výpovědí oslovených kompetentních činitelů představuje mimořádně funkční mechanismus, ve kterém je také zapojeno široké spektrum institucí i jednotlivců, kteří v oblasti sociálního znevýhodnění v Bruntále působí. Velká část lidí účastnících se komunitního plánování se zároveň účastnila i strategického plánování. Celý proces komunitního plánování je velmi dobře zdokumentován na internetu se všemi dostupnými informacemi. Někteří respondenti naznačovali, že se oba procesy, tedy komunitní plánování a strategické plánování do značné míry překrývají. **Doporučení: Je otázkou, zda je vždy nezbytné uplatňovat standardizované nástroje Agentury uniformním způsobem a zda by nebylo efektivnější v případech hodných zřetele tyto nástroje upravit. V případě Bruntálu by navázání na existující proces komunitního plánování mohlo přinést rychlejší uplatnění některých opatření v oblasti sociální integrace.**
- Problém představovala realizace situační analýzy. Ze strany několika partnerů panovala nespokojenost s postupem Agentury v celém případě. Situační analýza byla jednak zadána poměrně pozdě, navíc díky připomínkám Agentury došlo k zásadnímu zpoždění její prezentace na lokálním partnerství. Tato analýza měla být původně prezentována v říjnu, ale byla zhotoviteli prezentována až na lokálním partnerství v březnu 2011, tedy v době, kdy byl

již hotový strategický plán. Situační analýza i strategický plán byly ostatně prezentovány na stejném lokálním partnerství, v březnu 2011. Následně bylo členům partnerství ze strany Agentury přislíbeno, že po zpracování poznámek ze strany zhotovitele, bude tato analýza poskytnuta všem členům partnerství, to se ale nestalo. Lokální konzultant hodnotil situační analýzu jako obsahově nedostatečnou a prakticky nepoužitelnou. **Doporučení: Hlavní doporučení směrem k situační analýze na obecné bázi se objeví v souhrnné zprávě. Proto jen dílčí poznatky. Jednak byla situační analýza zadána pozdě, lokální konzultant sám zmiňoval, že by ji ocenil především při vstupu do lokality. Dále byla nevhodná komunikace vůči partnerům ze strany centrálního řízení Agentury. Skutečnost, že analýza byla na jednu stranu prezentována na lokálním partnerství, ale následně nebyla partnerům poskytnuta, vyvolalo negativní odezvu s odkazem, že v Praze si něco rozhodli.**

- Lokální konzultant byl všemi oslovenými kompetentními činiteli hodnocen mimořádně kladně. Ve všech rozhovorech zazněly pouze dvě výtky a to pouze jedna míněna vážně. Jednalo se o mírnou nespokojenost s přílišnou diplomatičností lokálního konzultanta. Tato schopnost byla ale naopak mnohokrátě hodnocena pozitivně a i respondent, který tuto zmínku uvedl, zdůrazňoval erudovanost lokálního konzultanta.
- Proces strategického plánování lze hodnotit velmi pozitivně. Proces proběhl dle plánu, zapojilo se do něj velké množství aktérů, tématicky byl strategický plán koncipován vyváženě a i práce v rámci tématických pracovních skupin probíhala srovnatelným způsobem co do četnosti i výstupů. Od zahájení samotného procesu strategického plánu v srpnu 2010 byl celý plán hotový během půl roku, následně byl schválen lokálním partnerstvím a v relativně krátké době i zastupitelstvem, což proběhlo přesně rok od založení lokálního partnerství.
- Naplňování strategického plánu se v některých oblastech opožděje, v některých oblastech je již nyní zřejmé, že konkrétních střednědobých cílů nebude dosaženo nikdy, ale celkově lze říci, že se strategický plán daří naplňovat a angažovanost partnerů přetrvává i po dvou letech působení Agentury v Bruntále.
- Jediným zásadnějším nedostatkem fungování lokálního partnerství je nedostatečné dokumentování průběhu celého procesu. Některé zápisy lokálního partnerství nejsou dostupné, v některých případech je zápis příliš stručný. **Doporučení: Systematičtější vedení veškeré dokumentace k lokalitě. Veškeré dokumenty by měly být dostupné i na centrále Agentury. Vzorem by mohlo být dokumentování právě komunitního plánování v Bruntále.**